

Inatsisartuni ilaasortaq
Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai

Illorsuarni innuttaasut angerlartinneqarnissaat pillugu § 37 naapertorlugu apeqquteqaammut nr. 148-2020-imut akissut

Asasara Aleqa Hammond

Inatsisartut suleriaasianni § 37 naapertorlugu Illorsuarni innuttaasut angerlartinneqarnissaat pillugu Naalakkersuisunut apeqquteqaateqarputit. Apeqqutitit uannit akissassatut innersuunneqarput.

1. Naalakkersuisut akuersaaginnarneqarsinnaasutut isigaat Illorsuarmit nunagisartik qimallugu qimarngunneqarsimanerisa attatiinnarnissaat, naak qangamut sanilliullugu nunaqarfiup isumannaassusaa allanngorsimannikkaluartoq?

Nuugaatsiami Illorsuarnilu ajunaarnersuaq inuppassuarnut alianartunik eqquivoq, pisorlu taanna Naalakkersuisunut annertuumik attuisuuvoq. Innuttaasut nunaqarfik angerlarsimaffillu asatik qimattariaqarsimavaat. Naalakkersuisuniit ilaqutariit eqqugaasut misiginneqatigaagut, aammalu innuttaasut eqqugaasut inuunermik pitsaasumik toqqissisimanartumillu ingerlatsinissamut tapersorneqarnissaat ikiorneqarnissaallu Naalakkersuisuni pingaartipparput.

Ulorianartorsiorneq ajoraluartumik sulii piinngilaq. Misissuinerni takutinneqarpoq, Karrat Kangerluanni qaqqat sivingarni sisorianaasut, aammalu ulorianartorsiorfinnik arlalinnik takussaasoqartoq. Illorsuit Nuugaatsiarlu kiisalu Karrat Kangerluannut atasut tamarmik tassaarsuarmik nassataqarsinnaasumik qaqqanit sisoortoqaratarsinnaanera pissutigalugu annertuumik navianaatilittut isigineqartariaqartut, taamaammallu tamanna tunngavigalugu innuttaasut Illorsuarnut utissanngitsut Kalaallit Nunaanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaq naliliivoq. Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliap naliliinera inassuteqarneralu Naalakkersuisut malippaat. Karrat Kangerluanni ulorianartorsiornermik naliliinermi qaqqat annertuumik sisoorsinnaanerini *annertoorsuarmik ulorianartorsiorfittut* inissisimanerminni allannguuteqanngillat. Sumiiffiit ulorianaatillit pingasut, qaqqat annertuumik sisoorsinnaanerini *annertoorsuarmik ulorianartorsiorfusut* nassaarineqarsimapput. Taamaalilluni tullianik qaqqanit annertunerumik sisoortoqarpat, sulii qaqqat nutaamik sisoornissaannut annertuumik ulorianartorsiortoqartussaavoq.

Allakkat ulluat: 17-09-2020
Suliap normua: 2020-15851
Allagaatip ilisarnaataa: 14812996

Postboks 1614
3900 Nuuk
Oqarasuaat: (+299) 34 50 00
Fax: (+299) 34 54 10
E-mail: pan@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Atugassarititaasut taamatut isikkoqartillugit isumannaatsumik kalerrisaarinissamut aaqqiissuteqarnissaq periarfissaanngitsoq immikkut ilisimasallit naliliipput. Kalerrisaarutit siggartaatillit SMS-imullu attavillit pingaartumik nunap annertuumik sajunneraniit tassaarsuit sinerissamut apuunnissaannut nalunaaquttap akunneri arlallit sioqqullugit kalerrisaarisartut atorneqartarput. Karrat Kangerluanni nutaamik sisoortoqassappat, tassaarsuup Illorsuarnut eqquinissaanut nalunaaquttap akunneri arlallit ingerlasussaangillat, ajoraluartumillu taamaallaat minutsit 12-13-it ingerlasussaallutik. Tamanna ulorianaateqarpoq, aammalu piffissaq innuttaasunut kalerriinissap angumerinissaanut naammattutut naliliiffigineqarluni. Kalerrisaarutit, soorlu Norgemi aamma USA-mi nassaassaasut ingerlatseqatigiiffimmik annertoorsuarmik pisariaqartitsiviupput. Tamatuma saniatigut maannarpiaq alapernaarsuutininik kalerrisaarutinillu pitsaasunik ingerlatsinikkullu isumannaatsunik, pissutsinut ajornakusoortunut – soorlu Karrat Kangerluanni kangerluup sikusarnera, qaammataasanut attaviit ataavartuunnginnerat, silap pissusii, qaqqat kilometerinik arlalinnik portussusillit il.il. eqqarsaatigalugit naatsorsuussanik misilerarneqarsimasunillu ilisimasaqartoqanngilaq.

Naalakkersuisunit innuttaasut toqqissimanissaat pingaarnerutinneqarpoq aammalu pissutsit eqqumaffigilluarpaat. Taamaattumik Naalakkersuisut danskit naalagaaffiat suleqatigalugu sumiiffinni 18-ini (Nuugaatsiaq Illorsuillu ilanngullugit), GEUS-ip 2018-ip naanerani tulleriaaraluni annertuumik sisoortoqarsinnaanerani misissuineri tikkuagaani tulleriaaralutik ulorianartorsiornermik misissuineri aallartitsipput. Suliat ilaat GEUS-ip siunissami alapernaarsuutininik kalerrisaarutinillu ikkussuiffissatut innersuusianik suliaqarnissaanut tunngasuupput. Misissuinerit taakku inernerit Naalakkersuisunit utaqqineqarput, aammalu Kalaallit Nunaanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliarsuup upalungaarsimanermut naliliinerit eqqumaffigisorujussuullugit. Aallartinnerani pilersaarutaasut naapertorlugit GEUS-ip sulinini 2021-ip naanerani naammassereersimasussaagaluarpaq, COVID-19-imulli atatillugu killilersuutit pissutigalugit ornigulli 2020-mi suliarternissamut pilersaarutit GEUS-imit ingerlanneqarsinnaasimangillat sulinerlu ajoraluartumik kinguaattoorluni. Sulinerup 2022-ip qiteqqunnerani naammassineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

2. Naalakkersuisut pilersaaruteqarpat Illorsuarmit nunagisaminnut utersinnaanerat?

a. Taamaappat qaqugu qanorlu tamanna pilersaarutigineqarpa?

Kalaallit Nunaanni Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaq naliliivoq, Illorsuit Nuugaatsiarlu, kiisalu Karrat Kangerluanni taakkununga atassuteqartut qaqqat annertuumik sisoornissamut, taakkunungalugu atatillugu tassaarsuortoqarnissaanut ulorianartorsiorfiunertik peqqutigalugu ulorianartorsiorfittut isigineqartariaqartut. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut isumaqarput, maannarpiaq Illorsuarni innuttaasut utertinneqarnissaat illersorneqarsinnaanngitsoq. Kisiannili sumiiffimmi angalanissaq inerteqqutigineqanngilaq, kisiannili inassutigineqarani.

3. Naalakkersuisut qanoq iliuseqarniarpat Illorsuarmit nunaqarfimminnut uterunik toqqissisimanakannersumik inuusinnaanerat qulakkeerniarlugu?

Maannarpiaq Naalakkersuisut kalerrisaarutiniq, innuttaasut Illorsuarmit uternissaannut toqqissisimalersitsisinnaasunik ilisimasaqanngillat. Innuttaasut ulorianartorsiorfissat isumannaannerpaamik pineqarnissaat Naalakkersuisut pisussaaffigaat, taamaattumillu innuttaasut eqqugaasut Ummannami inissiat taartissat atorlugit ikiorneqarnissaat Naalakkersuisunit pingartinneqarsimavoq. Nuugaatsiami Illorsuarmit innuttaasut inissianik tunniussinernut tunngaviit pillugit Naalakkersuisut ulloq 7. juuni 2018-imi aalajangiinerat naapertorlugu Ummannami taartissatut inissiat ikiorsiissutitut iliuserineqartunut ilaapput.

Aammattaaq apeqqut 1-imut akissut takuuk.

4. Naalakkersuisut pisortani suliffeqarfiit taakkulu sulisuisa Illorsuarmit uternissaannut periarfissat eqqarsaatigalugit qanoq pingaarnersiuniarpat?

Illorsuit suli ulorianartorsiorfiutillugu pisortani suliffeqartut sulitinneqarnissaat ajornartinneqarpoq. Oqartussaasut sulisuminnut sullivimmi toqqissisimanartunik avatangiiseqartitsinissaq pinngitsooratiq pisussaaffigaat. Taamaattumik pisortat sullissineranni taamaallaat pisuni aalajangersimasuni pisortani atorfillit ulorianartorsiorfissat nangitsooratiq sulisuisut, sullissinernik pilersitsisoqarsinnaavoq. Tamannattaaq namminersortut suliffeqarfiutaanni atorfilinnut atuuppoq.

5. Illorsuarmit innuttaasut nunaqarfimminnut angerlarsimaffimminnullu aporfissaqanngitsumik utersinnaanerat inatsisitigut aporfissaqarpa?
a. Taamaappat qanoq?

Sumiiffimmi angalanissaq inerteqqutaanngilaq, kisiannili inassutigineqarani. Innuttaasut oqartussaasuni upalungaarsimaneq tunngavigalugu naliliinerit aklerianik ulorianartorsiorfissat nuuinniarlutik aalajangersimagunik, inatsisit atuuttut malinnissaat pisussaaffigamikkut tamanna eqqumaffigissavaat. Tassunga ilanngullugu angajoqqaat meeqqanut atugassarititaasut eqqumaffigisussaavaat. Angajoqqaat sapinngisamik sumiiffimmut, ulorianaatilittut naliliiffigineqartumut nuunnerminni ulorianartorsiorfissat akueriniarlugit aalajangertussaapput, kisiannili meeqqanut malittarisassat allat, angajoqqaat aalajangiinerini naliliinerinilu atuuttussat atuuttussaapput. Taamaattumik innuttaasut ilaatigut isumannaallisaaneq isumaginninnerlu eqqarsaatigalugit inatsisinut eqqumanissaat pingaaruteqarpoq.

Aammattaaq apeqqut 1-imut akissut takuuk.

**6. Innuttaasut namminerisamik toqqaallutik
aporfissalersorneqarnatillu angerlarsinnaappata, taava
Naalackersuisut Illorsuarmit angerlarnissaat qanoq
aaqqissuunniarpaat?**

Upalungaarsimanermik suliallit sumiiffiup ulorianarneranik aammalu innuttaasut najuisariaqannginnerinik naliliisimatillugit, Naalackersuisut Illorsuarni innuttaasut angerlarnissaannik aaqqissuussinissamut pilersaaruteqanngillat.

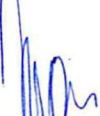
**7. Qanoq sukkatigisumik Illorsuarmit angerlarsinnaanerit
pisinnaava?**

Apeqquut 6-imut akissut takuuk.

Tamatuma saniatigut uku ilassutigerusuppakka: 2017-ip sisoortup annertussusia 41-43,5 x 10⁶ m³-nut naatsorsorneqarpoq. Tassalu qaqqamit sisoortut 1 km x 1 km x 41-43,5 meterinik annertussuseqarput. Kangerlummi qaqqap illuatungaaniit (kujalleq), tassalu sisoortut kangerlummut tuffianniit 7 km-inik ungasissusilimmiittumut mallit qaartut 75 meterit tikillugit portussuseqarput. Nuugaatsiami, sisoorfiup kangiani 30 km-it missaannik ungasissusilimmiittumi mallit qaarneri 10 meteriusimasut, aammalu Illorsuarni, sisoorfiup kujammut kangiani 60 km-inik ungasissusilimmiittumi mallit qaarneri 2,8 meteriusimasut paasineqarpoq.

Innuttaasut eqqugaasut nunaqarfimminnut uternissaminnik kissaateqarnerat Naalackersuisunit paasilluarneqarpoq, kisiannili tamatuma peqatigisaanik pinngortitap nukii qanoq annertutigisinnaanersut eqqaamasariaqarparput. Upalungaarsimanermik suliallit naliliineri pimoortissagatsigit, taamaalillunilu Karrat Kangerluanni qaqqanik sisoortoqaqqinnerata inunnit amerlanerusunit inuunerinik akeqannginnissaa pingaaruteqarpoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Jess Svane